

FORUM

PRIVIND DEZVOLTAREA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ

Forum 2

Dezvoltare regională în Republica Moldova

Vineri, 02.12.2016

Glosar de termeni¹

Termenul și definiție sau explicație	Sursă
<i>Agenție de dezvoltare regională (ADR)</i> - instituție publică necomercială, subordonată autorității de implementare a politicii de dezvoltare regională, creată pentru implementarea strategiei de dezvoltare regională și planului operațional.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 ² Cf. art. 7 Regulamentul-Cadru ADR ³
<i>Aplicanți eligibili</i> - persoane juridice ce corespund criteriilor de eligibilitate și care solicită, prin depunerea unei cereri, finanțare din FNDR. Aceștia pot fi eligibili și în cazul în care depun proiecte în parteneriat cu alte autorități publice locale.	Dicționarul DR ⁴
<i>Cluster</i> - concentrare geografică de teritorii, localități, servicii, sau alte activități desfășurate în diferite domenii interconectate, stabilite între instituții asociate într-un anumit domeniu.	SNDR 2013-2015 ⁵ SNDR 2016-2020 ⁶
<i>Coeziune teritorială</i> - expresie a dezvoltării echilibrate, coerente și armonioase a teritoriului, sub aspectul activităților economice, sociale, al dotărilor, al accesibilității, al calității mediului, al condițiilor de viață și de muncă echitabile pentru toți cetățenii, indiferent de locul în care se află.	SNDR 2013-2015 SNDR 2016-2020
<i>Competitivitate regională</i> - capacitatea entității teritoriale de a genera într-o manieră durabilă și în condiții de concurență, un nivel relativ ridicat al veniturilor și ocupării factorilor.	SNDR 2016-2020
<i>Consiliu regional pentru dezvoltare (CRD)</i> - structură funcțională reprezentativă fără personalitate juridică creată în cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare pentru elaborarea, promovarea și coordonarea implementării programelor de dezvoltare la nivel regional.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 Cf. art. 2 Regulamentul-Cadru CRD ⁷

¹ Compilat de **Prof. Dr. Thomas Schmitz**, Consultant, Academia de Administrare Publică, thomas.schmitz@cimonline.de.

² Legea nr. 438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=320885>.

³ Regulamentul-Cadru al Agenției de Dezvoltare Regională (Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008), <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326943>.

⁴ *Roman Mereuță*, Dicționarul Dezvoltării Regionale pe înțelesul tuturor: Aplicații eligibili, *Bulletin Dezvoltare Regională* nr. 5, 2016.

⁵ Hotărârea Guvernului nr. 685 din 04.09.2013 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015, Glosar de termeni, <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=349558&lang=1>.

⁶ Proiectul legii pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2016-2020, Glosar de termeni, <http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=39a59073-af08-4516-bb0e-72d8b3850bb4>.

⁷ Regulamentul-Cadru al Consiliului Regional pentru Dezvoltare (Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 8.02.2008), <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326943>.

<p><i>Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR)</i> - structură funcțională de competență generală fără personalitate juridică, constituită pentru aprobarea, promovarea și coordonarea obiectivelor de dezvoltare regională la nivel național.</p>	<p>Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 Art. 2 Regulamentul CNCDR⁸</p>
<p><i>Cooperare intercomunitară (CIC)</i> - asociere a două și mai multe comunități învecinate pentru prestarea serviciilor publice în comun.</p>	<p>SNDR 2016-2020</p>
<p><i>Dezvoltare durabilă</i> - conceptul de dezvoltare durabilă se referă la un tip de politică de dezvoltare, care urmărește să răspundă nevoilor de ordin economic, social și de mediu ale societății, în ceea ce privește bunăstarea pe termen scurt, mediu și, îndeosebi, pe termen lung. Acesta se bazează pe ideea că dezvoltarea trebuie să fie în concordanță cu necesitățile actuale, fără să pună în pericol bunăstarea generațiilor viitoare. În practică, acest lucru înseamnă crearea condițiilor favorabile dezvoltării economice pe termen lung, acordând o atenție deosebită mediului. Dezvoltarea durabilă este un obiectiv prioritar al UE. De asemenea, conceptul a fost promovat în cadrul Conferinței Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare în Rio de Janeiro 1992.</p>	<p>Comisia Europeană - InfoRegio⁹</p>
<p><i>Document unic de program (DUP)</i> - document guvernamental, elaborat în baza strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale regionale, de programare pe termen scurt (3 ani) a implementării politicii de dezvoltare regională.</p>	<p>Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006</p>
<p><i>Fondul național pentru dezvoltare regională (FNDR)</i> - sursă de finanțare a programelor și proiectelor orientate spre atingerea obiectivelor de dezvoltare regională.</p> <p>Fondul este creat pentru finanțarea și implementarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională incluse în DUP. Fondul se află în gestiunea MDRC, care efectuează alocarea mijloacelor acestuia, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Național. Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, ca poziție distinctă pentru politica de dezvoltare regională, precum și din alte resurse.</p>	<p>Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006</p> <p>Art. 1 - 3 Regulamentul FNDR¹⁰</p>
<p><i>Indicator de produs</i> - caracterizează aspectul produsului și evaluează cantitatea produselor sau serviciilor, aferente atingerii obiectivelor, ce se realizează în procesul derulării programului/subprogramului</p>	<p>SNDR 2016-2020</p>
<p><i>Indicator de rezultat</i> - determină aspectul rezultatelor și caracterizează efectul sau calitatea programului. Indicatorii de rezultate descriu în ce măsură s-a reușit realizarea scopurilor și obiectivelor programului.</p>	<p>SNDR 2016-2020</p>
<p><i>Indice de deprivare a ariilor mici (IDAM)</i> - indicator complex ponderat ce înglobează date administrative din localități cu privire la următoarele domenii: venitul gospodăriei, potențialul economic, compoziția demografică, îngrijirea medicală, educația, condițiile de trai și amplasarea geografică.</p>	<p>SNDR 2013-2015 SNDR 2016-2020</p>
<p><i>Instrucțiune a utilizatorului</i> - Document de informare tehnică a potențialilor beneficiari ai Fondului Național pentru Dezvoltare Regională, suport informativ</p>	<p>Instrucțiunea pentru utilizatori FNDR 2016¹¹</p>

⁸ Regulamentul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008), <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326943>.

⁹ Comisia Europeană, Politica regională - InfoRegio, Glosar, http://ec.europa.eu/regional_policy/ro/policy/what/glossary.

¹⁰ Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltarea regională (Anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008), <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326943>.

¹¹ Instrucțiunea pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională din 10.03.2016, Definiții, www.mdrc.gov.md/public/files/vmdrc2015/700/sergiuciocan/18032016/Instrucțiunea_pentru_utilizatori-2016.pdf.

complex pentru întocmirea Cererii de Finanțare conform cerințelor specifice ale FNDR. Include un set de reguli detaliate pentru întocmirea și depunerea Cererii de Finanțare.	
<i>Obiectiv general</i> - schimbare de impact (pe termen mediu sau lung) la care contribuie un proiect în domeniul dezvoltării (regionale) la nivel național, sectorial sau regional (se face legătura cu contextul de politici/strategii naționale, sectoriale și/sau regionale).	Instrucțiunea pentru utilizatori FNDR 2016
<i>Obiectiv specific</i> - Domeniu major de intervenție dintr-un program strategic, care cuprinde un grup de operațiuni legate între ele și avînd obiective specifice măsurabile.	Instrucțiunea pentru utilizatori FNDR 2016
<i>Plan anual de implementare</i> - document de planificare anuală a procesului de implementare a Strategiei naționale de dezvoltare regională.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006
<i>Plan operațional regional (POR)</i> - plan de implementare a strategiei de dezvoltare regională, prevăzut pentru 3 ani, care conține programele, proiectele și activitățile prioritare. CRD este responsabil de aprobarea POR.	Cf. art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006
<i>Plan regional sectorial</i> - document de planificare a investițiilor pentru dezvoltarea pe termen lung a infrastructurii unui anumit sector.	SNDR 2016-2020
<i>Planificare integrată</i> - reprezintă planificarea activităților ce presupun dezvoltarea simultană a domeniilor economic, social sau de mediu, evitînd acționarea în avantajul unuia și detrimentul celorlalte. Integrarea (viziunii, obiectivelor, strategiilor) este un principiu care asigură durabilitatea dezvoltării. Se evită dezvoltarea economică bazată pe consum și utilizarea irațională a resurselor naturale ca și cum acestea ar fi nelimitate iar dezvoltarea economică aducînd beneficii parțiale, creînd tensiuni în societate prin apariția disparităților economice și sociale. Planificarea integrată se concentrează pe zonele în care domeniile de dezvoltare se suprapun, astfel încât deciziile adoptate în cazul unui domeniu, vizează și cerințele celorlalte două, avînd un impact pozitiv asupra acestora sau cel puțin nu vor afecta dezvoltarea lor.	SNDR 2013-2015
<i>Planificare participativă</i> - un proces proiectat pentru a aborda o problemă sau o oportunitate în scopul soluționării și exploatării cu succes a acesteia, prin eforturi de colaborare dintre cei mai importanți factori interesați.	SNDR 2013-2015
<i>Pol de creștere</i> - localitate urbană care se remarcă prin concentrarea populației, a activităților economice, sociale și culturale, cu caracter polarizator din punct de vedere socio-economic regional care stimulează dezvoltarea localităților învecinate.	SNDR 2016-2020
<i>Politică de dezvoltare regională</i> - activitate coordonată a autorităților administrației publice centrale și locale, a colectivităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, orientată spre planificarea și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate, spre sprijinirea nemijlocită a dezvoltării social-economice a zonelor defavorizate.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 SNDR 2016-2020

<i>Proiect</i> - serie de activități și o investiție de resurse pe o perioadă determinată, menite să răspundă unei nevoi reale și să conducă la realizarea unui obiectiv precis.	Instrucțiunea pentru utilizatori FNDR 2016
<i>Regionalizare</i> - procesul prin care se realizează instituirea unei capacități de acțiune autonomă având ca obiectiv promovarea unui teritoriu, prin mobilizarea resurselor sale economice, pe bază de cooperare și solidaritate locală și regională, obținându-se în final o dezvoltare mai rapidă a potențialului său.	Dicționarul DR ¹²
<i>Regiune de dezvoltare</i> - unitate teritorială funcțională ce reprezintă cadrul de planificare, evaluare și implementare a politicii de dezvoltare regională.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006
<i>Strategie de dezvoltare regională (SDR)</i> - document al politicii de dezvoltare regională pe termen mediu (7 ani) care identifică priorități, include proiecte și măsuri specifice pentru implementarea acestei politici în cadrul regiunii de dezvoltare.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 SNDR 2016-2020
<i>Strategie națională de dezvoltare regională (SNDR)</i> - principal document de planificare a dezvoltării regionale care reflectă politica națională în domeniu și introduce mecanismele naționale ale acestei dezvoltări.	Art. 1 Lege nr. 438 din 28.12.2006 SNDR 2010-2012 ¹³ SNDR 2016-2020
<i>SWOT</i> - puncte tari [strengths], puncte slabe [weaknesses], oportunități [opportunities] și amenințări [threats]. Analiza SWOT este un instrument de planificare strategică care este utilizat în politica regională.	
Termeni speciali în Uniunea Europeană	
<i>Coeziune economică și socială</i> - expresia solidarității dintre statele membre ale UE și regiunile acestora și are drept obiectiv realizarea unei dezvoltări socioeconomice armonioase la nivelul întregii UE. Este pusă în aplicare prin intermediul politicii de coeziune a UE. Politica de coeziune reduce disparitățile de ordin structural, cu ajutorul unei serii de măsuri finanțate din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune. O dată la trei ani, Comisia Europeană prezintă un raport privind progresele înregistrate.	Comisia Europeană - InfoRegio ⁹
<i>Comitetul Regiunilor</i> - un organism consultativ care permite autorităților locale și regionale să participe la procesul legislativ al UE.	Comisia Europeană - InfoRegio
<i>Fondul de coeziune</i> - a fost folosit pentru sprijinirea regiunilor mai sărace ale Europei și stabilizarea lor economică, obiectivul său fiind promovarea creșterii, a locurilor de muncă și a dezvoltării durabile. Fondul de coeziune contribuie la finanțarea măsurilor de mediu și a rețelelor transeuropene de transport, în special a proiectelor prioritare de interes european, în cele 13 state membre care au aderat la UE începând cu anul 2004, precum și în Grecia și Portugalia.	Comisia Europeană - InfoRegio

¹² Ina Gortolomei, Dicționarul Dezvoltării Regionale pe înțelesul tuturor: Regionalizare, Bulletin Dezvoltare Regională nr. 3, 2015.

¹³ Hotărârea Guvernului nr. 158 din 04.03.2010 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională, partea I. nr. 1, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=333914>.

<p><i>Fondul european de dezvoltare regională</i> - unul dintre principalele instrumente ale politicii de coeziune europene. Obiectivul acestuia este de a contribui la reducerea disparităților dintre regiunile europene în materie de niveluri de dezvoltare și la reducerea întârzierilor înregistrate în dezvoltarea regiunilor defavorizate. Se acordă o atenție deosebită regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent.</p>	<p>Parlamentul European - Fișe tehnice privind UE¹⁴</p>
<p><i>Fondul social european</i> - destinate sprijinirii politicilor naționale care au drept obiectiv crearea de locuri de muncă și sporirea oportunităților de angajare, ameliorarea calității și productivității în muncă și reducerea excluziunii sociale și a disparităților regionale în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.</p>	<p>Comisia Europeană - InfoRegio</p>
<p><i>NUTS</i> - Nomenclator comun al unităților teritoriale de statistică, utilizat pentru a facilita colectarea, dezvoltarea și publicarea unor statistici regionale armonizate în Uniunea Europeană. Cf. Regulamentul (CE) nr. 1059/2003¹⁵.</p>	<p>SNDR 2016-2020</p>
<p><i>Politică de coeziune</i> - strategia Uniunii Europene de promovare și sprijinire a unei "dezvoltări armonioase" a tuturor statelor membre și regiunilor sale. Politica de coeziune a UE urmărește consolidarea coeziunii economice și sociale prin reducerea decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare ale diferitelor regiuni.</p>	<p>Comisia Europeană - InfoRegio</p>
<p><i>Principiul subsidiarității</i> - principiu care limitează exercitarea competențelor transferate către UE. În temeiul principiului subsidiarității, în domeniile care nu sunt de competența sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii preconizate, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii.</p>	<p>Art. 5 al. 3 Tratatul privind UE</p>
<p><i>Strategia Europa 2020</i> - strategia pe zece ani pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii a UE. În vederea realizării acestui obiectiv, au fost stabilite cinci ținte ambițioase, vizând ocuparea forței de muncă, cercetarea și dezvoltarea, schimbările climatice și durabilitatea energetică, educația, precum și combaterea sărăciei și a excluziunii sociale. Politica de coeziune și-a asumat angajamentul de a sprijini financiar strategia Europa 2020.</p>	<p>Comisia Europeană - InfoRegio</p>

(Date: AAP-Forum-2_Schmitz_glosar)

¹⁴ Parlamentul European, Fișe tehnice privind Uniunea Europeană, Politice sectorale, partea 5.1, www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/displayFtu.html?ftuId=theme5.html

¹⁵ Regulamentul (CE) nr. 1059/2003 din 26.05.2003 privind instituirea unui nomenclator comun al unităților teritoriale de statistică (NUTS), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A32003R1059>.